

Sextus Propertius: to 'epikuræiske' elegier *in tempore belli**

af Ole Meyer

I tiende helvedssang af sin *Komedie* lader Dante afdøde epikurære brænde evigt i glødende kister, som udtryk for den *contrapasso* eller modstraflov der hersker i Inferno. Straffe i det hinsides spejler fejltrin i live, her det kætteri at benægte sjælens eksistens efter døden: *Derovre ligger Epikur begravet, og alle hans disciple, de som mente at sjælen er forgængelig som kroppen*, forklarer Vergil, Dante-personens fører gennem underjorden, i vers 13-15. Benægtelse af sjælens udødelighed, og bekendelse til dette livs glæder, var hvad Epikur noget forenklet stod for i den latinske middelalder, hvor man ikke læste græsk, og endnu ikke kendte til Lukrets' læredigt *De Rerum Natura*.

Den romerske elegiker Propertius el. Properts fra Augustus' tid var digter, ikke filosof, og hans for så vidt ikke-erklærede epikuræisme er mere en let mondæn version *light*, ikke uden modsigelser og ikke just forpligtet på et afbalanceret liv som filosofen lærte. Blandt romerske digtere er han imidlertid nok den der i dag virker mest moderne, sin vanskelighed til trods: gymnasiepensum blir han næppe.¹ Hans emne var fremfor alt kærlighed, eller rettere erotik, kredsende om det stormfuldt metroseksuelle forhold til en vis "Cynthia", virkelig eller ej. For et par år siden udgav Chr. Gorm Tortzen og jeg et udvalg på latin og dansk netop med titlen *Til Cynthia* (Multivers 2021), men især i det senere forfatterskab optræder også andre emner; således i disse to elegier fra Tredje Bog, der ikke kom med dengang. Temaet er først som sidst krig, foranlediget af den aggressive romerske udenrigspolitik østpå for at hævne det forsmædelige nederlag ved Carrhae i Mesopotamien en generation forinden. Men storpolitikken anskues fortsat ud fra parforholdet, og her indtager Propertius en ret tydelig epikuræisk holdning i forhold til samfundsbegivenhederne: han vil ikke lege med, men dyrke sit privatliv (og fremfor alt digte om det). En privilegeret overklasseposition, om man vil, eksplicit udtrykt fra og med Anden Bog. Reserveret

* Tak til (kronologisk): Mikkel Kølkær, Chr. Gorm Tortzen, Tore Janson

1. (Dog er elegi II 7 (se note 3) kommet med i en ny latinsk begynder(!)lærebog, Brian Gottschalck Lund Jesses & Thomas Kampmann Olsens *Gyldne Generationer – Aurea Saecula*, Multivers 2025. Det er nok første gang i Danmark, siden der for godt 400 år siden udkom et Propertius-udvalg til undervisningsbrug, *Selectiora Propertii ad usum scholarum in Dania*, Hafniæ 1610, online <https://www.kb.dk/e-mat/dod/130019389082-color.pdf>. Udvalget på knap halvhundrede små sider inkl. appendices og noter, ved en vis "J.C.R.", fokuserer mere på sentenser end på hele digte, hvilket nok viser noget om hvad latinundervisning især skulle tjene til, i hvert fald for eliten. Forrest står en versificeret tilegnelse til den adelige yngling, *electe puer*, Janus Stensen Bilde: *JANE electe puer, qvæ sunt SELECTA PROPERTII, Conspice: metrorum sint, prope in arte, tibi*, vel ca. "Janus, du udvalgte yngling, se her et Propertius-udvalg. Måtte du finde behag i et digt eller to!" – nok ikke en opfordring til selv at digte, hvilket ikke anstod sig for adelsmænd. Den unge Janus har næppe gået i den borgerlige latinske skole, der især forberedte til præste- eller lærergerningen, og hvorfra også samtlige 1600-tallets digtere på såvel latin som folkesprog udgik.)

men ikke helt tilbagelænet går den imidlertid videre end det kendte anakreontiske topos² om at besynge elskov snarere end våben: uden at udtrykke åben protest³ markeres der ikke desto mindre en afstand – måske præget af ironi eller endog sarkasme dersom man tør læse en så moderne holdning⁴ ind i elegi nummer Fire forneden, der synes at lovprise et kommende felttog østpå, år 20 fvtb. Men der er sprækker i teksten. For en nutidslæser er det i hvert fald påfaldende som en angrebs- og rovkrig, højstemt præsenteret som et æresoprettende hævntog, i næstsidste verspar gøres til en forsvarskrig med guddommelig bistand for *Rom* og *Æneas' æt* (dvs. Augustus selv?). Minder det om noget? Læseren får afgøre hvor meget man skal tage den panegyriske tone på ordet, og hvorledes slutningen, især de sidste to linjer, forholder sig til det forudgående. Oversættelsen har i hvert fald taget stilling.

Når næste elegi, nummer Fem, betvivler sjælens beståen efter døden og dermed undsiger tanken om straf eller belønning i det hinsides, hører man et ekko af Epikurs lære, eller for den sags skyld Lukrets: vi består som alt andet af atomer, der kun holdes sammen så længe vi lever, hvorefter de atter indgår i universets omsætning. Ligbålet sætter punktum for os, og der er intet at frygte hinsides, siges der til sidst eller rettere næstsidst i digtet: også her må læseren af i dag forholde sig til en brat og mere eller mindre overraskende afslutning i forhold til det forudgående.

Havde Dante kendt nærmere til Propertius, hvilket trods visse ligheder⁵ er ret usandsynligt, havde han sikkert anbragt ham i en glødende kiste i selskab med senere prominente "epikuræere" såsom kejser Frederik II og diverse toskanere fra 1200-tallet, snarere end i det behageligere Limbo med sine samtidige Vergil, Horats, Ovid. Limbo har også plads til Demokrit med atomlæren – men ikke til Epikur (og alle os andre?). At de to elegier med deres krigs- og erobringstematik desuden rører ved en foruroligende aktuel virkelighed i dag, 2025, turde være åbenlyst. Propertius' eksempel viser hvor svært det kunne være at indtage en entydig og konsistent holdning.⁶ Atter her får læseren drage sine egne konklusioner.

-
2. Se f.eks. Mikkel Kølkær, *Luxdorphs latinske oversættelse af to anakreontiske digte: Et bidrag til den danske Anakreon-reception*, Aigis 2025, 1.
 3. Se dog elegi II 7: *Hvorfor skal jeg avle sønner til kejserrigets triumfer? Ikke én søn af mit blod lader jeg springe soldat*, vv. 13-14. Kort efter følger imidlertid elegi II 10, der uden ringeste spor af propertisk ironi vender den anakreontiske topos om, vv. 7-8: *Kærlighed besynger de unge, men kampe de ældre. Krige besynger jeg nu: ikke mer elskovslyrik!* – En dobbeltgardering?
 4. (Diskussionen herom opsummeres vistnok senest i Simone Viarre, *Properce: Élégies*, Paris 2005, pp. xiii-xvi, som jeg ikke har haft adgang til.)
 5. Kort herom O. Meyer, »*Letum non omnia finit*«: *Sextus Propertius i dag*, Aigis 2016, 1, ss. 16-17.
 6. Nogle anser det for givet at Propertius på dette tidspunkt hørte til Maecenas' protegéer, og dermed forventedes at hylde eller i det mindste ikke kritisere kejseren (således Marie Roux, se note 14): det er vist usikkert. Hvor Maecenas nævnes eller adresseres, gerne højstemt som i elegierne II 1 og III 9, markeres der samtidig diskrete men klare forbehold over for de forventninger der stilles til en regimedigter; og Propertius' forfatterskab, i såvel Anden som Tredje Bog, peger i både den ene og den anden retning i forhold til det augustæiske styre (jf. note 3). Men selvfølgelig kunne han ikke skrive protestpoesi.

Elegi III 4

- Cæsar, vor gud, vil i krig med det rige Indien og høste
perler af dets ocean. Snart stævner skibene ud.
Herligt blir I belønnet, I mandfolk! Eufrat og Tigris
bøjer sig snart for din lov, Cæsar, og stor blir din pris!
- 5 Det er på tide at partherne mærker de romerske stokke,
lærer at bøje sig for Jupiters latiske kult:
krigsvante skibe, af sted! Lad stolte sejl fange vinden!
Stridsheste gør jeres pligt, den som I kender så godt!
Sejr forkynnder jeg jer: tag hævn for Crassus og Carrhae!
- 10 Skriv i historiens bog endnu en romersk triumf!
- Skænk os du, fader Mars, og ilden som vogtes af Vesta,
skænk os inden min død at den må komme, den dag
hvor jeg ser Cæsars vogn, belæsset med kosteligt bytte,
gang på gang gøre holdt, tiljublet i sin triumf,
- 15 og hvor jeg lænet ømt mod min elskedes skulder kan læse
navne på byer der faldt, frydes ved bytte vi tog
af spyd⁷ fra fjender til hest, af buer fra fodfolk i bukser –
og det bedste af alt: høvdinge slået i jern!
- Venus, værn om dit folk! Bevar til evige tider
- 20 Rom og Æneas' æt som du har gjort indtil nu!
Byttet må tilfalde dem der vandt det ved deres indsats:
lad dem blot holde triumf. Jeg skal nok råbe hurra.

- (Arma deus Caesar dices meditatur ad Indos,
et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna, viri, merces: parat ultima terra triumphos;
Tigris et Euphrates sub tua iura fluent;*
- 5 *sera, sed Ausoniis veniet provincia virgis;
assuescent Latio Partha tropaea Iovi.
Ite agite, expertae bello, date lintea prorae,
et solitum armigeri ducite munus equi!*
- Omina fausta cano: Crassos clademque piate!*
- 10 *ite et Romanae consulite historiae!*
*Mars pater, et sacrae fatalia lumina Vestae,
ante meos obitus sit, precor, illa dies,
qua videam spoliis oneratos Caesaris axes,
ad vulgi plausus saepe resistere equos,*

7. Med overlagt optakt, her og i III 5 v. 3. Metrikpolitiet bør klappe hesten.

- 15 *inque sinu carae nixus spectare puellae
incipiam et titulis oppida capta legam,
tela fugacis equi et bracati militis arcus,
et subter captos arma sedere duces!*
Ipsa tuam serva prolem, Venus: hoc sit in aevum,
20 *cernis ab Aenea quod superesse caput.*
*Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
me sat erit Sacra plaudere posse Via.)*⁸

Elegi III 5

- Amor er fredens gud som vi, de elskende, dyrker:
min herskerindes og min krig er mig mere end nok.
Begær efter gods eller guld fortærer ikke mit hjerte;
hverdagsglas drikker vi af, ikke af kostbart krystal.
- 5 Ikke til fordel for mig pløjer okser det fede Campanien;
plyndret og brændt blev Korinth: andre må dele det rov!
- Dårligt kun formed Prometheus det ler som vi kom af; og adspredt,
uden en samlende plan danned han vores forstand,
ordned kunstfærdigt kroppens organer, men overså sindet:
- 10 den forglemmelse har sidenhen kostet os dyrt.
Nu blir vi kastet af vinde ud over havet, thi fjender
søger vi altid, og krig lader vi følge på krig.
Intet dog kan du tage med dig til Ácherons flodbred, din tåbe:
nøgen må du stå i kø, ribbet for alt du har kært.
- 15 Sejrherre og slagne må deles om pladsen i båden:
fangen Jugurtha op ad konsulen Marius, og
rigmanden Krösus må gnubbe skulder med tiggeren Iros. –
Se til du kommer herfra ubemidlet og fri!
- Selv er jeg glad for at jeg i min ungdom kunne betræde
20 Hélikon, musernes bjerg, og træde dansen med dem,

8. Den definitive Propertius-tekst får vi nok aldrig, sådan som tekstoverleveringen ser ud. En nyere udgave ved Stephen Heyworth, 2007, forekommer mig for radikal og bessermacherisk i sine tekstrettelser i forhold til det overleverede materiale. Udgangspunktet her har været Ingvar Björkesons tosprogede udgave, *Sextus Propertius: Elegier*, Natur och Kultur 1992, med fornuftig latinsk tekst (og smuk, lidt gammeldags oversættelse), konfereret med Loeb Classical Library ved G.P. Goold, 1990. Alt i alt en Propertius-til-lejligheden, inkl. tegnsætning (som i 2021), ikke en videnskabelig tekststudgave. Det skal understreges at forskellene i disse to elegier mellem forskellige udgaver er få & små, i det væsentlige uden betydning for oversættelsen. Se også note 12.

- glad over Bacchus' hjælp til at dulme forstyrrende tanker:⁹
 rosenbekranset og fro lever jeg hver dag på ny.
 Men når årenes vægt til sin tid vil nægte mig Venus,
 når min hårpragt blir tynd, falmer og langsomt blir hvid,
 25 vil jeg i stedet beflitte mig på at studere naturen:
 Hvilken guddom har magt over den verden vi ser?
 Hvad får mon solen til dagligt at fødes og dø, og hvordan kan
 månen tolv gange hvert år aftage og vokse sig hel?
 Havets bølger styres af vinde: hvorledes? og hvorfra
 30 kommer mon skyernes vand? hvordan kom det derop?
 Gudernes bolig, vil den en dag slå revner og styrte?
 Hvem har mon bygget den bro som vi kan se efter regn?
 Hvorfor så man Thessaliens bjergtoppe skælve? og hvorfor
 iførte Solen sig sort slør?¹⁰ Hvad var budskabet dér?
 35 Oksernes Kusk¹¹ hvorfor svinger han vognen så langsomt på himlen?
 Hvad får Pleiadernes kor til at blusse så tæt?
 Hvad holder havet på plads, at ikke det opsluger jorden?
 Fire gange hvert år skifter vi årstid – hvorfor?
 Og under jorden: blir man dér straffet for oprør mod guder?
 40 Er der mon furier hvis hår spytter som snoge en gift,
 og som forfølger Alcmaion, mens Fíneus fortæres af hunger?
 Blir man dér straffet med hjul? Kampesten, flygtende vand?
 Vogter en trekæftet Cérberus dødsrigets hule? Og Títyos,
 ligger han udstrakt til spe, dækkende ni tønder land?
 45 – Eller er det blot fabler fra ældgamle, frygtsomme tider?
 Ligbålet får dig til slut. Punktum, og frygt ikke mer!
 Det blir min afsked med livet. Men I der råber på krig kan
 jo forsøge at få Crassus' standarter bragt hjem.

(*Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes:*

sat mihi cum domina proelia dura mea.

Nec tamen invisio pectus mihi carpitur auro,

nec bibit e gemma divite nostra sitis,

5 *nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,*

nec mixta aera paro clade, Corinthe, tua.

9. (Jf. Elegi III 17: *Fader Bacchus, her bøjer jeg ydmygt knæ ved dit alter: skænk mig lidt fred for en stund, giv mig en gunstig sejlads!*)

10. (Formentlig hhv. jordskælv og solformørkelse)

11. Stjernebilledet Bootes, på dansk Bjørnevogteren. Stiger hurtigt men daler langsomt på himlen.

- O prima infelix fingenti terra Prometheo!
 ille parum caute pectoris egit opus.
 Corpora disponens mentem non vidit in arte:*
- 10 *recta animi primum debuit esse via.
 Nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
 quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
 Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas:
 nudus ad infernas, stulte, vehere rates.*
- 15 *Victor cum victo pariter miscetur in umbris:
 consule cum Mario, capte Iugurtha, sedes.
 Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro:
 optima mors parce cui venit apta dies!¹²
 Me iuvat in prima coluisse Helicon a iuventa*
- 20 *Musarumque choris implicuisse manus;
 me iuvat et multo mentem vincere Lyaeo,
 et caput in verna semper habere rosa.
 Atque ubi iam Venerem gravis interceperit aetas,
 sparserit et nigras alba senecta comas,*
- 25 *tum mihi naturae libeat perdiscere mores,
 quis deus hanc mundi temperet arte domum,
 qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
 cornibus in plenum menstrua luna redit,
 unde salo superant venti, quid flamine captet*
- 30 *Eurus, et in nubes unde perennis aqua;
 sit ventura dies mundi quae subruat arces,
 purpureus pluvias cur bibit arcus aquas,
 aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
 solis et atratis luxerit orbis equis,*
- 35 *cur serus versare boves et plaustra Bootes,
 Pleiadum spisso cur coit igne chorus,
 curve suos fines altum non exeat aequor,
 plenus et in partes quattuor annus eat.
 Sub terris sint iura deum et tormenta reorum*
- 40 *Tisiphones atro si furit angue caput
 aut Alcmaeoniae furiae aut ieiunia Phinei,
 num rota, num scopuli, num sitis inter aquas,
 num tribus infernum custodit faucibus antrum
 Cerberus, et Tityo iugera pauca novem –*

12. Konjunktur på forslag af Tore Janson (personlig kommunikation, april '25). Den uddybes i en følgende artikel.

45 *an ficta in miseras descendit fabula gentes,
et timor haud ultra quam rogos esse potest.
Exitus hic vitae superest mihi: vos, quibus arma
grata magis, Crassi signa referte domum.*)¹³

Nogle ord om ord, m.m.:

III 4 v. 1: *Arma deus Caesar*, etc.:

Propertius sætter tonen allerede fra anslaget: kejseren er *deus*, gud, ikke *divus*, guddommelig(gjort). Den får ikke for lidt: "The opening of 3.4 is more than a little shocking: *arma deus Caesar dices meditatur ad Indos* [...]. It is not that Caesar Augustus is contemplating going to war, but that he is called *deus*."¹⁴ Parallellen/kontrasten til begyndelsen af den følgende elegi er ikke til overse: *Pacis Amor deus est ...* Trods usikkerhederne ved tekstoverleveringen tør man vistnok gå ud fra at Tredje Bog er redigeret af forfatteren (Fjerde Bog muligvis ikke), og at placeringen af de to elegier op ad hinanden næppe er tilfældig. Ifølge Niklas Holzberg¹⁵ hører IV og V endda sammen som én lang elegi, adskilt af en misforstået tekstoverlevering; hvad man end vil mene om dét, peger han på et velkendt problem mht. Propertius som vi kender ham i dag, med ry for at være vanskeligere end han i grunden er.

(Flere af formuleringerne vedrørende den langvarigt spændte konfrontation østpå genkommer i øvrigt med variationer hos Ovid i *Ars Amandi* I v. 177 ff., der må være skrevet et par årtier senere. De to digtere var kammerater. Jf. kommentar forneden til III 4 v. 17)

III 4 v. 15 *inque sinu carae nixus spectare puellae*:

Man kan diskutere hvilken kvindelig legemsdel han læner sig op ad (måske ligger han

13. Se forrige note, samt note 8.

14. Johan Steenkamp, *Augustus Scriptus: Referencing the 'real' in Propertius*, In de Skriflig /In luce verbi, 2019, <https://indieskriflig.org.za/index.php/skriflig/article/view/2510/5942> . Steenkamp bemærker bl.a. også sammenstillingen eller -stødet mellem Fjerde og Femte elegi, og peger på at Augustus selv, som en godt nok noget fjern figur, faktisk nævnes langt hyppigere af Propertius end af f.eks. Vergil, den augustæiske digter fremfor nogen. Ordet *deus*, og Propertius' udvidede brug af det, diskuteres desuden af Marie Roux (2016), <https://www.judaism-and-rome.org/propertius-elegies%C2%A0iii4>, med reference til bl.a. elegierne III 11 v. 55 og IV 11 v. 60, der begge handler om Augustus (vel at mærke i rollen *post bellum* som triumfator, hvad Roux ikke bemærker) samt III 9 vv. 45-46, der fremstiller Propertius selv i rollen som digterfyrste: dog atter i en forestillet, overgearret triumfscene der næppe bør tages på ordet, som Roux gør. Uden at diskutere det nærmere, nævner hun dog at nogle (jf. note 4) opfatter en fordækt ironi i III 4 m.fl. st., hvad hun tydeligvis ikke gør.

15. *Die römische Liebeselegie. Eine Einführung*, Darmstadt 2015 (1990), s. 60.

mageligt i hendes skød), men ikke at han som tilskuer til sejrsparaden ret demonstrativt indtager en *soft*, ikke-krigerisk *homo mollis*-positur. Alt sammen som digterisk fantasi. Se videre kommentar til III 5 v. 2.

III 4 v. 17 *tela fugacis equi et bracati militis arcus*:

Det hurtige (*fugax*) parthiske rytteri var berygtet for deres taktik med at sende skyts af i alle retninger fra hesteryg, også bagud på vej væk (således hos Ovid *Ars amandi* I 210: *telaque ab averso quae iacit hostis equo*, af Otto Steen Due oversat *pile som fjenden vil slå bagud fra heste på flugt*). *Tela* kan imidlertid betyde både *pile* og *kastespyd* (m.m.), og på dette sted ville det være sært dersom kavalleriet skulle have pilene, infanteriet buerne. En mere ordret oversættelse med vægt på krigshistoriske detaljer kunne være *pile/spyd fra flygtende heste, buer fra ... osv.* Men hvem ville læse sligt?

III 5 v. 2 *sat mihi cum domina proelia dura mea* :

Forholdet er omskifteligt, ligesom Propertius' holdninger i øvrigt, og han kalder sin "Cynthia" en række forskellige ting, alt efter humør.¹⁶ I den forrige elegi lænede han sig blidt mod sin *cara puella*. Her og andre steder er hun derimod en krævende *domina*, "frue, herskerinde, slaveejer", hvilket atter kan, nej bør opfattes demonstrativt kontroversielt: "jeg" underkaster mig hende, skønt ikke uden kamp – og er ikke med på andre(s) kampe.

Snart efter slås der dog bak i elegi III 11: først (vv. 1-49) kommer en lang, forbitret misogyn svada mod selvrådige kvinder, fra Cynthia (nu let spydigt kaldet *femina*) over Medea m.fl. til Kleopatra (et romersk hadebillede på truende orientalsk dekadence); derpå følger en højstemt lovprisning af Augustus' krige (resten, 49-72). En moderne læser vil nok finde at det ikke hænger overbevisende sammen (oversat til svensk af Björkeson, 1992).

III 5 v. 4 *nec bibit e gemma divite nostra sitis*:

I sig selv kan *nostra* læses som poetisk pluralis, altså flertal for ental; konteksten kunne dog her tale for semantisk flertal, pga. de tre gange emphatisk *mihi* (ikke *nobis*) før og efter i vv. 2, 3 & 5, og nævnelsen af hende i v. 2. Vi skal se for os hvorledes de to, han og hans skrappe *domina*, dagligt & demonstrativt drikker freds- & forsoningsskål, og det af enkle hverdagsglas: en let humoristisk effekt med strejf af selvironi, som nu & da hos Propertius. Det blir i hvert fald morsommere på den måde.

III 5 v. 6 *Corinthe*, etc. :

Her er der på latin en indforstået hentydning til en særlig fornem legering af bronze, guld og sølv som skulle være opstået ved byens brand under den romerske erobring af Grækenland århundredet inden: kanhænde ikonisk bekendt for Propertius' samtidige publikum (hvad apostroffen *Corinthe* måske kunne antyde?), ligegyldigt for en moderne læser. Den slags indforståetheder, mytologiske og andre, excellerer han i. En læselig oversættelse må luge lidt ud.

16. (*puella, mulier, mea vita, mea lux, domina, femina, foruden periura, impia, perfida ...*)

III 5 vv. 15-16 *Victor cum victo pariter... sedes:*

Propertius udtrykker sig ofte tæt og komprimeret, hvad der stedvis gennem tiden har givet udgivere hovedbrud. Oversættelsen går ud fra at der, billedligt suggestivt, er tale om overfarten til dødsriget over floden Acheron (v. 13), hvor sjælene sidder sammenklemte i båden. Samme forestilling genkommer i slutningen af den berømte Elegi IV 7, jf. næste note. Døden er et markant tema hos Propertius, men han fokuserer på floden og fartøjet, ikke på riget hinsides: således billedligt suggestivt i slutningen af Elegi II 27: *Iam licet et Stygia sedeat sub harundine remex / cernat et infernae tristia vela ratis*, "Sad han [elskeren] end dér i skyggen af dødsflodens siv, klar ved åren / skuende ud mod det sejl der kommer nærmere land"... Temaet er til stadighed hvorledes man tar afsked med bindingerne til livet.

III 5 v. 31 *sit ventura dies mundi quae subruat arcēs:*

Ordret ca. *Om der vil komme en dag hvor verdens fæstninger styrter sammen*, metrisk f.eks. *Vil alle fæstninger i verden en dag styrte sammen?* I sig selv meningsfuldt, men mindre oplagt ud fra konteksten, herunder sammenhængen med linjen før og efter om hhv. regnen og regnbuen: det forekommer sært at pakke et nærmest pacifistisk budskab ind i en kosmisk sammenhæng – også selvom Propertius jo ynder bratte fokusskift (således slutningen, vv. 47-48). Om *arcēs* evt. kan strækkes til at betyde "fundament, grundvold" er tvivlsomt iflg. ordbøgerne; men i så fald evt. *Vil der mon komme en dag hvor verdens grundvold vil revne?* Oversættelsen er imidlertid gået ud fra en tredje mulighed,¹⁷ nemlig at udtrykket betegner verdens top, dvs. gudernes bolig.

Selve den epikuræisk-lukretske grundtanke: at intet består og dog går intet til grunde, thi alt indgår i det universelle kredsløb, optræder her & dér diskret hos Propertius; således markant og suggestivt i den berømte *Manes*-elegi IV 7, se herom Meyer 2016, ss. 11-12. Der er i øvrigt ingen nødvendig modsigelse mellem denne elegis skildring af tilværelsen efter døden og undsigelsen eller betvivlelsen af samme i III 5: når han indleder IV 7 med at *Også skygger har navne: døden har efterladt noget* (*Sunt manes aliquid: letum non omnia finit*), handler det om psykologi og om gensidigt sorgarbejde, ikke om metafysik. Det er først som sidst sig selv han har fokus på.

III 5 v. 32 *purpureus pluvias cur bibit arcus aquas:*

kunne mere fuldstændigt oversættes i guldalderstil *regnbuens purpurne hvælv opsuger regn, men hvordan?* – dersom man lægger vægt på at få alle detaljer med (inkl. måske en nødvendig note om farven purpur). Men atter, hvem ville læse sligt?

III 5 v. 45 *an ficta in miseras descendit fabula gentes:*

Her står valget i oversættelse mellem at lægge vægt på *descendit*, at det er en arv fra fortiden, eller på *miseras gentes*, "arme folk" (dvs. enten "arme dødelige" – således Björkeson – eller "arme, fattige stakler"; under alle omstændigheder inkluderer Propertius åbenlyst ikke sig selv i kategorien). Oversættelsen har valgt det første.

17. Atter forslag fra Tore Janson.